

# ԻՐԱՎՈՒՆԿ

Redaction du journal armenien  
"Hantes Amsoria" Vienne

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ

Բ. ՏԱՐԻ

ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ 13 ՅՈՒՆԻՍԻՍ 1897

ԹԻԻ 3

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հերկայ 1897 տարեշրջանի

Պուլկարիոյ համար տարեկան 10 ֆր

" 1/2 " 5 "

Առատահմանի համար " 12 "

" 1/2 " 6 "

Կանխիկ վճարելի

Համակ դրամ եռայն ի ղեկ հետեւեալ հասցեով  
ԽՍԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՑ ՎԱՐՆԱ (ՊՈԼԿԱՐՆԱ)

Редакция на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА (България).

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք  
եւ լեւ դրութիւնք եւ չարմար դատ-  
նաճնեքն վրայն կը հրատարակ-  
ուին ամբողջովին կամ մասամբ:

Շաբաթական տողը 20 սանթիմ.  
երեքէն աւելի սանթիմետրով համար  
20 աւ 100 զեղը կը լինի:

## Ա. Զ. Գ.

Իրաւունքի 1897 տարեշրջանի  
բաժանորդագրինն է 10 ֆռանք  
Պուլկարիոյ և 12 ֆռանք արտա-  
սահմանի համար:

ԱՄԵՆ ԱՆՈՒՔ ՈՐ ՆՈՐ ՏԱՐ-  
ԻՈՅ ԵՐԵՔ ԹԻԻԵՐԸ Կ'ՍՏԱ-  
ՆԱՆ ՈՒ ԵՑ Զ'ԵՆ ԴԱՐՁՆԵՐ  
ՄԵԶ, ԻՐԲ ԲԱԺԱՆՈՐԴ ՊԻՏԻ  
ՆԿԱՏՈՒԻՆ:

Ուստի ով որ չուզեր այս տարի  
բաժանորդագրուիլ, պարտի ներկայ  
Յ.ԹԻԸ վերադարձնել խմբագրու-  
թեանս:

### «ՀԱՄԱԶԱՅՆԱԾ ԵՆՔ ՈՐ ՀԱՄԱԶԱՅՆԻՆՔ»

Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպան  
Տ. Նէլիտովի վերագրուած այս  
խօսքը շատ լաւ կը բացատրէ տե-  
րութեանց այժմեան դերքը իրա-  
րու և Գրան հանգէպ:

Եւրոպա շահագիտական հաշիւ-  
ներով և ընդհանուր պատերազմի  
մը վտանգէն զերծ մնալու դիտու-  
մով հայկական շարքերուն աչք  
գոցելէ յետոյ, այժմ կը տեսնէ  
որ նոյն հաշիւները կը խանդա-  
րուին և նոյն վտանգը կայ ու եր-  
թալով կը մեծնայ թուրքիոյ ան-  
ապահով և անստոյգ վիճակին,  
երկրին տնտեսական խեղճութեան  
և գոգոհ տարրերու շրջանակին  
տակաւ ընդարձակուելուն հետեւ-  
նօք: Հարկ էր ուրեմն ճար մը գրտ-  
նել այս կացութեան և ատով մի-  
անգամայն քիչ շատ գոհացում մը  
տալ Եւրոպայի հանրային խղճին,  
զոր ջարդերը այնքան խռովեցին  
և որոյ այնքան զօրաւոր արտա-  
յայտութիւնները կարելի չէր բո-  
լորովին անտես ընել:

Ուստի տերութիւնները համա-  
ձայնեցան որ համաձայնին:

Այժմ Պոլսոյ դեսպանները կ'աշ-  
խատին բարենորոգմանց ծրագիր  
մը պատրաստելով մարմին և որոշ  
գոյն մը տալու իրենց համաձայ-  
նութեան: Ծրագրի պարունակու-  
թեան մասին որոշ բան մը չենք

զիտեր, որովհետեւ դեսպանական  
խորհրդակցութիւնները այնքան  
զաղտնի կերպով կը կատարուին  
որ մեծ տերութեանց ներկայացու-  
ցիչ վեց վսեմութիւններէն զատ ոչ  
ոք անոնց ներկայ կը լինի և ժա-  
ղովին զրազրութեան պաշտօնը,  
ինչպէս ֆրանսական թերթ մը  
կ'իմացնէ մեզ, ստանձնած է նոյն  
ինքն ֆրանսական դեսպանը:

Խորհրդակցութիւնները և զա-  
նոնք շրջապատող գաղափերը կ'ե-  
րեւի թէ անհանգստութիւն կը  
պատճառեն Եւրոպայի և այս պա-  
րագային վերագրելի է այն ակնե-  
րեւ ջանքը, զոր Դուռը ի գործ կը  
դնէ Հայ ազգին հետ հաշտ ու ա-  
նոր նկատմամբ շատ բարեհաճ ե-  
րեւակու և զօր մասնաւորապէս  
մասնաւոր ի ընէ մեր Կ. Պոլսոյ  
թղթակիցը:

Կոտորածներու դադարումը,  
Սահմանադրութեան գործադրու-  
թիւնը, Պատրիարքական ընտրու-  
թիւնը, ընդհանուր ներումը, բան-  
տարկեալներու արձակումը եւ այլն  
պէտք է նկատել իբր հետեւանք  
այն երկրները, զոր դեսպանական  
խորհրդակցութիւնները կը ներշն-  
չեն թուրք կառավարութեան:

Որքան պարտող զրոյցներէ կա-  
րելի է հետեւեցնել, բարենորոգում  
ները կը ծրագրուին ամբողջ թուր-  
քիոյ համար, որոյ բոլոր բնակիչ-  
ները առանց ցեղի և կրօնի խտ-  
րութեան պիտի օգտուին անոնց  
կիրառութեան: Ծրագրին ընդու-  
նելութիւնը հաւանականաբար մեծ  
զեղուարութեանց չպիտի բաղդի,  
քանզի նշանները ցոյց կուտան թէ  
այս անգամ բոլոր տերութիւնները  
լրջօրէն կուզեն որ թուրքիա հա-  
մակերպի Եւրոպայի պահանջնե-  
րուն: Մինչեւ իսկ կը հաւատեն  
թէ հակառակ պարագային համար  
ճշդիւ որոշուած են այն ճնշողա-  
կան միջոցներ, որոնք պիտի հար-  
կադրեն իզգէթ պէնն ու իր համա-  
խոհ գործակիցները ակամայ խո-  
նարհիլ Եւրոպայի առջեւ:

Դիւանագիտութեան ջանքերուն  
վերջնական արդիւնքը որուն ամեն  
ոք անհամբեր կ'ըստանան, այժմէն  
որքան ալ գոհացուցիչ են թափերը,  
սա յայտնի է որ մեր անսահման

զոհողութեանց համապատասխանող  
փոխարինութիւն մը չպիտի ըն-  
ծայէ մեզ:

Եթէ իրօք Եւրոպա ուզէ և եթէ  
իր համաձայնութիւնը անխախտ  
մնայ մինչեւ վերջը, առ առաւելն  
պիտի տայ մեզ խաղաղութիւն,  
հանգստութիւն և շատ սահմա-  
նափակ ազատութիւն մը մեր ան-  
հասական ընդունակութիւններու  
կիրառութեան: Սակայն ոչ ազ-  
գային դատը և ոչ մեր ձգտում  
ները ատով հասած պիտի ըլլան  
իրենց լրման, զոր ձեռք բերելու  
համար, ինչպէս թարմ փորձառու-  
թեան մը հաւար և քստմեկեղ-  
ցիչ դասերը սովորեցուցին մեզ,  
պատրաստուած էինք ամեն հար-  
կաւոր միջոցներով:

Ուրան ներկային մէջ սուղ եղան  
մեզ այդ դատերը, միևնույն ժամանակ  
մ'է մտածել թէ հաւանականաբար  
նոյնչափ արդիւնաւէտ պիտի ըլլան  
ապագային համար՝ լուսաւորելով  
մեզ մեր գործունէութեան լաւա-  
գոյն եղանակները ընտրելու մասին:

### ԵՐԻՏԱՍՍԱԳ ԹՈՒՐԲԻԱ

Ինչպէս Պուլկարական յեղափո-  
խութեան ժամանակ «Ժէօն Թիւր-  
քի» անունով խմբակ մը երեւան եւ  
լաւ Միհայիլ բաշայի առաջնոր-  
դութեամբ գլխաւորապէս Պուլկա-  
րական հրատապ խնդիրը մարկու-  
դիտումով, այս անգամ ալ հայ-  
կական խնդրոյ տալիս, միեւնոյն  
անունով կազմակերպութիւն մը յօ-  
րինուեցաւ որ թէեւ Սուլթանին  
հակառակ կը խօսի և կը գրէ,  
բայց իսկապէս անորմէ ոչ նուազ  
հակառակ է հայութեան և հայկա-  
կան խնդրոյն: Այս կազմակերպու-  
թեան գլուխը կը գտնուին Աճէտ  
Բիզա և Մուրատ պէյերը, որոնք  
կ'ապրին այժմ ի Բարիզ և կըս-  
ուի թէ կը հրահանգուին երկու  
բարձրաստիճան հայատեաց բաշա-  
ներէ:

Վերոյիշեալ պէյերը և իրենց  
ընկերակիցները անկեղծ հայրենա-  
սէրներ են, իրենց նպատակն է թըր-  
քական խորհուրդ կայսրութիւնը  
ամրացնել Միհայիլի սահմա-  
նադրութեան վերահաստատու-

թեամբ և այդ կերպով վերջ տալ  
նաեւ հայկական խնդրոյն, որ ի-  
րենց կարծիքով կը սպառնայ օսմ:  
կայսրութեան ամբողջութեան, ան-  
կախութեան և գուցէ նոյն իսկ  
գոյութեան:

Երիտասարդ թուրքերը այնքան  
ազատամտական ձեւեր իւրացու-  
ցած ըլլալով հանգեք՝ իրենց թեր-  
թերուն (Մէլիթէք եւ Միզալ) մէջ  
զարմանալի մոլեռանդութեան  
ոգի մը ցոյց տուին հայկական կո-  
տորածներու ժամանակ փոխանակ  
անթիւ և անլուր վայրագութեանց  
դէմ ոգի ի բռնի բողոքելու, փո-  
խանակ իսլամ ժողովուրդը յորդո-  
րելու որ ջանայ սիրաշահել հայերը  
և չէթէ կոտորել, այդ թերթեր  
այս մտաւր իրենց անտարբերու-  
թեամբ փայլեցան, ընդհանրապէս  
հետեւին լուռ ու մունջ հանգիստաւ  
ըլլալով ջարդերուն: Իրաւ, անոնց  
մէջ գտնուեցան ցաւակցական ցան-  
ցառ բաւերը հայ ազգի նկատմամբ  
բայց աւելի յաճախող էին մեզ  
համար վիրաւորիչ խօսքեր, խա-  
բեկատիր յօգուածներ և Պոլսա-  
կան այնպիսի նամակներ, որոնք  
չէին կրնար ճշմարտապէս ազատա-  
կան թերթի մը մէջ հիւրընկալ-  
ուիլ, զի թուրք ժողովուրդի մո-  
լեռանդութիւնը աւելի զգոհելու  
ընտրին ունէին:

Ցոյց տալու համար թէ երի-  
տասարդ թուրքերը Հայերու նը-  
կատմամբ ինչ զգացումներ կը տա-  
ծեն, առաջ կը բերեմ հետեւեալ  
տողերը, զոր Միզալ գրեց եր-  
բմեմ:

«... Էրմէնի վաթսուտաշա-  
րըմըզն պիւր գըմընըն չօգ չէյ-  
լէրի միւսթաիա օլտըզարընը կէօս-  
թէրաիգլէրի հալտէ, օսմանը զայ-  
րէթքէշի օլապիլմէք ասարընը հէ-  
նուզ կէօսթէրէմէտիլէր: Հարէթէթ-  
լէրինի իսթըր իշին կաֆլէթէ  
համ իտէրէք, քէնտիլէրինէ աֆիլ  
իտէրիլ:»

Երբ նկատողութեան առնենք  
թէ Հայ տարրը դարեւ ի վեր  
թուրք պետութեան և երկրին որ-  
քան ժառանգութիւններ մատուցած  
և անոնց փոխարէն որքան հալա-  
մանքներու ենթարկուած է թուր-  
քերէն:

Թէ անցեալ երկու տարիներու հայկական շարժերը, հրձգութիւններն ու կողոպուտները այն ցոյցին հետեւանօք եղան զոր հայերը վերջնութեամբ տարւայ սեպտ. 18 ին կատարեցին՝ մայիս 11 ի բարեւորագոյն ծրագրին ընդունելութիւնը ձեռք բերելու համար:

Թէ այս վեց վիճակները, որոց համար այդ ծրագիրը պատշաճաբար էր, օսմ. տէրութեան մէկ մասը կը կազմէին և կը պարունակէին միլիոնաւոր իսլամ ժողովուրդ մը, որ հայերէս աւելի պիտի օգտուէր բարեկեցութեան, ունենալով վարչական աւելի ընդարձակ իրաւունքներ և իրաւասութիւններ և

Թէ հետեւեալ հայերը թուրքերոյ յուսի վարչութիւնը տապալելու նպատակին չափէ և սահմանէ գործող հոգիներ տուին առանց դիտաւորութիւն ունենալու թուրքերէն քաղաքականապէս բոլորովին անջատուելու, դժուար կ'ըլլայ հասկնալ թէ Մուրատ Պէյ գեռ ինչ կը պահանջէր մեզմէ որով կարեւորինք իր աչքին օսմանը պայքարէր, օսմ. երկրին բարեկեցական համար աշխատող երեւի:

Երիտասարդ թուրքերուն կողմէն անտրամաբանական և անբանաւոր է պահանջել որ հայերը անտես ընեն իրենց ամեն ազգային յատկանիշները, կերպով մ'ուրանալով իրենց էութիւնը, երթան անպայման միանալ, ձուլուիլ երիտասարդ թուրքերոյ հետ, իրենց ոյժերը անոր տրամադրութեան ներքեւ դնել միմիայն և պարզապէս Միտհաթեան սահմանադրութեան վերահաստատութիւնը ձեռք անցնելու, այսինքն իսլամ տարրին օրինական հաւոր միջոց մը ընծաւելու համար, որով արձակ համարձակ, անարգել պիտի կարենար հալածել հայութիւնը:

Այժմ թուրք կառավարութիւնը կը հալածէ զմեզ բարբարոս և ապօրինաւոր միջոցներով: Միտհաթեան սահմանադրութեան շնորհիւ պիտի հալածուէինք հաստատեալ օրէնքներու ուժով:

Լաւ կրնն երիտասարդ թուրքերը, եթէ չմոռնան թէ հայերը այս նկատողութիւնները ունենալու չափ խելքի տէր են:

(Շարունակելի)

## ՈՒՐ Է ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԸ

(Շար. նախորդ թիւէն և վերջ)

Այս տողերը գրողը շատ երկար տարիներ մեր ազգային կեանքն ու գործերը շատ մօտէն դիտած, ուսումնասիրած ու սա համոզման յանգած է թէ մենք քանի մը ազգային թանկագին յատկութիւններու հետ, որոց կը պարտինք մեր գոյութեան պահպանութիւնը, ունինք նաեւ այնպիսի թերութիւններ, որ կը չեզոքացնեն մեր լաւ յատկութեանց մէկ մեծ մասը և չեն ձգեր որ մեր գործերը մտնեն կանոնաւոր շաղի մը մէջ և յարատեւ ընթանան հոն:

Այս թերութեանց ամենէն մեծն է եւսկանոնադրութիւնը կամ որ նոյնն է, անհատականութեան չափազանց զարգացումը, եւր ամեն կերպով

շոյելու և փայտայելու միտումը, որ իր հաշիւները կ'ուզէ անարտաճառ կարգադրել նաեւ հանրային գործունէութեան մէջ: Ազգային օգտին նկատառութիւնը ետքէն կուգայ և մեր աշխատութեանց մէջ եսականութեան հաշիւներէն շատ վար տեղ մը կը բռնէ:

Ասկէ կը բխին ոչ միայն կուսակցական հակառակութիւններ, այլ և առհասարակ ամենուս վրայ ակնյայտ նշմարելի անհոգութիւնը և անտարբերութիւնը ազգագործերուն նկատմամբ: Հոս է ահա մեր ամենէն խոր վէրքը:

Բազմաթիւ քաղաքներու մէջ տասնեակներով պաշտօնական մարմիններու կազմութիւնն ու գործերը տեսնելով, բայց չեմ տեսնում անոնցմէ հատ մը, որ իր պաշտօնի պարտականութիւնները լիովին ըմբռնէր ու այնպէս շարժէր: Մինք սովորած ենք ազգային գործերը նկատել իբրեւ լեկալարեալ, զոր պարտինք տանիլ այնքան որքան կը ներեն մեզ ոչ միայն մեր անձնական զբաղումները, այլ և մեր անձնական հոգիները և զբօսանքները, որովհետեւ ասանք մեր ետին կը վերաբերին: Նախ եւս ամեն տեսակ պահանջները, մեծէն մինչեւ փոքրը, գոհացում ստանալու են և ապա պաշտօնի պարտականութիւնները: Այս թերութիւնը համաճարակ ախտի մը նման վարակուած է մեր մէջ և ինչպէս ըսի, տարբեր չափով ու աստիճանով կը անցնուի թէ ժողովուրդի, թէ պաշտօնական մարմիններու եւ թէ նոյն իսկ թոշակաւոր պաշտօնեաներու վրայ: Բացառութիւններ կան անշուշտ և յարգելի են:

Յարգ մեր դպրոցներու մէջ տրուած թեթեւ կրթութիւնն ալ շատ նպաստած է մեր մէջ եսականութեան զարգացման: Պոստյ վարժարանաց ուղղութիւնը, որոց մէկ էական մասը կը կազմէն արտաքին փայլն ու ցոյցը, բնականաբար իր մեծ ազդեցութիւնը ունեցաւ հայաստանի և Պուլկարիոյ ազգ. դպրոցներու վրայ, որոնք փոխանակ ուսանող սերունդին ներշնչելու լուրջ, հաստատակամ հանրութեան ծառայելու պատրաստ ու անձնուէր ոգի մը, անոր հսակաւ լինելուն անունը տուին, զինք աւել կրթելով ոտանաւոր գրելու և ճառ արտասանելու:

Ասոր հակառակ ուղղութեան մը մէջ փնտռելու ենք այժմ մեր փրկութիւնը եսականութեան ախտէն:

Ժողովուրդի մը մէջ ընդհանրացած թերութիւն մը չուղղուիր ոչ քարոզչերով, ոչ լրագրական յոգեւորներով, որք շատ շատ կրնան միայն վստիկանական ազդեցութիւն ունենալ և այդ չափով օգտակար ըլլալ: Իսկ իբրեւ արմատական դարման պէտք է նկատել մեր դպրոցներուն մէջ բոլորովին նոր, նպատակայարմար ուղղութեան մը ներմուծումը, որոյ մասին թերեւս

ուրիշ անգամ առիթ ունենում գրելու:

Ռուստ. ք. 2 Թունուար 1897.

## ՆՊԱՍՏԻ ԳՈՐԾԸ Ի ՊՈԻԼԿԱՐԻԱ

(Շար. նախորդ թիւէն)

Յարգ տրուած նպաստներուն մէջ կան նաեւ վերմակ, վառարան և փսիաթ (վերջինը 600 հատ): Այժմ փսիաթին և վառարանին նպաստը վերջնապէս դադարած է:

Նպաստի այս յոյժ ընդարձակ գործին մէջ, եթէ ուշադրութեան առնուելիք կարեւոր կէտ մը կայ, այն ալ անշուշտ բաշխուած նիւթերուն հայթայթման և մատակարարութեան եղանակն է: Եթէ նպաստի յատկացուած գումարը նշուած նպատակայարմար յանձնման մը երեսէն քշիլ մը իսկ խորուի, տարակոյս չկայ թէ չքաւորին արդար իրաւունքը անտեսուած կ'ըլլայ:

Այս անպատեհութեան առաջին առնուելու համար խելացի գրութիւն մը կայ՝ աշխարհի ամեն կողմն ընդունած, որուն կը հետեւին ոչ միայն նպատատամտոյց մեծ մարմիններն, այլ նոյն իսկ կառավարութիւնները: Ասիկա նուազագուծ գրութիւնն է, զոր ոչ ոք կ'անգիտանայ:

Արդ, արժանահաւատ աղբիւրէ կ'իմանանք թէ այս օգտակար միջոցը սկիզբէն ի վեր ի գործ չէ դրուած ու չի դրուիր վառարանի հայ զաղթականներուն նպաստի գործին մէջ: Առաջին ներկայացող հայթայթիչն ստացած է իրաւունք այսինչ կամ այնինչ նիւթը ինք տալու, մինչդեռ թերեւս ուրիշ մէկը միեւնոյն տեսակ նիւթը աւելի վար գնով պիտի հայթայթէր:

Օրինակով մը բացատրենք. մինչև ցարդ օրական առնուողն 120 քիւ միս կը սպառէ հիւանդանոցին մէջ: Ենթադրենք որ մասվաճառ մը յանձն առած է քիւս 50 սթօթինքիի տալ այսչափ միսը: Ուրիշ մը կրնայ ներկայանալ սակայն և 10 սթօթինքի պակասով նոյնտեսակ միս հայթայթել: Թերեւս երրորդ մը աւելի պակաս գին առաջարկէր: Եթէ այս միջոցն ի գործ դրուէր ուրիշ ամեն սպառուած նիւթերու վրայ հաւասարապէս, պիտի տեսնուէր որ ամեն աւելի գին 100 ոսկիի մօտ գումար մը պիտի աւելնար, որ անշուշտ ուրիշ անմիջական պէտքերու պիտի յատկացուէր: Օրինակի համար, նպաստ ընդունող ընտանիքներէն զատ կան նաեւ բազմաթիւ ամուրիներ, այսինքն առանց ընտանիքի վառնա սպաստանող գաւառացի կամ Պոլսեցի հայեր, որոնք այժմ յետին թշուառութեան մատնուած են՝ զբաղմանց առ հասարակ չգոյութեան պատճառաւ և որոնք անօթութեան դժուրային խիթէն մկուելով՝ այսօր ստիպուած են աւելի քան ձեռք առնել հիւանդանոցին

դուռը: Մօտ չորս հինգ հարիւր այս թշուառներէն յաջողած են իրենց գոնէ օրական հոցին հայթայթումը ձեռք բերել, ոմանք մինչև իսկ հագուած, կոշիկ կ'են: Ընդունած են բայց տակաւին ըստուար թիւ մը անմասն մնացած է նոյն իսկ չոր հոցի մը կենսական շնորհէն՝ անոր համար որ Օրիորդ Ֆրայզէր կը գովաւանկի կշտացնելու այս ուժեղ բազկով և տոկուն սրունքով փախստականներն որոնք, իրաւ, կրնան քիչ շատ աշխատելով իրենց ապրուստը ճարել — եթէ սակայն ամենքն ալ յաջողին դաւալում մը գտնել այս փոքր քաղաքին մէջ: Այս է ահա ինչիւր Յետոյ՝ կ'երեւայ որ աղին Օրիորդը այս մասին հրահանգի կը սպասէ Անգլիայէն:

Այնպէս թէ այսպէս, բացի անոնցմէ որ ընտանիք ունին իրենց հետ, շատեր կան հիմակ որ հակառակ իրենց աշխատելու հզօր փափաքին՝ անգործ ու անգործ կը շրջին վառարանի մէջ, յուսահատ, սրճարաններու փայտէ նստարաններուն վրայ կամ մութ խաներու բարբոսած անկիւնները անցունելով գիշերները, առանց անկողնի և առանց վերմակի, ցուրտէն դողդողուն:

Եւ երեւակայել որ նուազագուծ գրութեան խստիւ գործադրութեան շնորհիւ ձեռք բերուելիք գումարով այս թշուառներէն երկու երեք հարիւր հոգի անօթութեան շարժարանքէն ազատուած կըլլային:

Անշուշտ յաւակնութիւն չունինք խելք սորվեցնելու Օր. Ֆրայզէրի նման բարեկէր, բանիւրուն և փորձառու անձի մը: Բայց թերեւս ինք ուզած է՝ իր արդէն բազմազաւղ վիճակին մէջ զերծ մնալ այս պիսի դրութեան մը առաջ բերելիք գովաւարութիւններէն, որոնք իր թանկ ժամանակին մէկ մասը պիտի խլէին: Գուցէ մանաւանդ պակասած են իրեն եռանդուն աշակիցիներ ուրոնք փութային աշխատութիւնը դիւրացնելու միջոցներ ցոյց տալ և ընծաւել իրեն սր անծանօթ միջավայրի մը մէջ կը գտնուէր:

Դարձեալ, սակայն, մեր պարտականութիւնն է իր ուշադրութիւնը հրաւիրել այս յոյժ կարեւոր կէտին վրայ: և կը խնդրենք մաւնաւանդ որ հաճի իր շուրջը գրտնուած օգնական մարմիններ անդին ալ տեսնել ուրիշներ որոնք նոյնքան անշահախնդիր կը համակրին թէ իրեն թէ իր կատարած մեծ գործին, և որոնք թերեւս կարենան իրենց ծառայութեան աստիճանով իր զնահատմանը արժանանալ:

(Շարունակելի)

## ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս 9 յունվար

Ուր որ դառնաս, կեղծիք ու պատրանք: Բռնութեան լուծը մեր վիզն անցած, կը հարկադրէ մեզ

ստեղծելու և զիրար խաբելու քաղաքականություն, մամուլային հարցադրականություն, ժողովրդական անգամներուն խօսածներն ու գրածները կը նկատուին թրքական լիակատար անհատական վերաբերման վարդապետական քաղաքական և քաղաքական հակառակ են իրականությունին:

Ընդհանուր ներդրումները, բանաստեղծներուն արձակուրդը, Սուլթանին խոստացած ուրիշ շնորհները, Պատրիարքին շնորհած պատուանշանը, կայսեր ծննդեան առթիւ պալատն երթալով իր անձնակազմով Ն. Վահագնաթանին ընդունուիլը, ցրուած վարչութեանց վերակազմութեան սկզբնաւորութիւնը այստեղ և գաւառներու մէջ - ո՞ր մէկը թուեմ - կը խոստանան հայ ազգին երկրաւոր ամեն երջանկութիւն. ալ ի՞նչ կուզենք, այնպէս չէ:

Սակայն այս ամեն փայլուն բաները և Պատրիարքարանի շնորհները գործունէութիւնը տակաւին չը կրցին ազգին էական պէտքերուն գոհացում տուող իրական արգելք մը առաջ բերել, որովհետեւ այսպէս կը պահանջէ կառավարութեան ծրագիրը: Ինչպէս գրած էմ արդէն, Դրան այժմեան նոր ուղղութիւն է արտաքին շատ քարոզչական զանգուած հայ ժողովուրդին, իսկ ներքինում, վարապետի կողմէն, հալածել անոր ամեն իսկական շահերը:

Օրինակներով հաստատեմ ըսածս:

Ներկայ վարչութեան առաջին և նուիրական պարտականութիւնն էր հայաստանի մէջ տիրող թշուառութեան ձեռք կարկառել և այս էր ազգին ամենէն կենսական և ամենէն ստիպողական պէտքը, որ սկիզբէն ի վեր վարչութեան նկատողութեան առարկայ եղաւ և որոյ համար որոշուած էր յանձնաժողով մը կազմել, բայց մինչեւ այսօր բան մը չեղաւ և փարա մը չըլլուեցաւ մեր գաւառացի թըշուառ եղբայրներուն: Շատ նուազ կարեւոր գործերով զբաղելու ժամանակ կը գտնեն մեր ժողովական փաշաներն ու էֆէնտիները: Պատրիարքարանի ամսական ծախքը խնայողական միջոցներով 30000 դրէն, իջեցուցին 25000 ի և որոշեցին նոր, աւելի ճոխ կահերով զարդարել Պատրիարքին սենեակը: Այսօրինակ կարգադրութիւններով զբաղելու ժամանակ է, մինչ անդին այնքան էական, մահու և կեանքի խնդիրներ կը սպասեն իրենց լուծման:

Պոլսոյ այլ և այլ թաղերուն կաթողիկոսները սփռաբերալ համար ամեն ջանք կ'ընեն աղքատախնամ ընկերութիւնները և բարեսէր անհատներ, մինչ Պատրիարքը մինչև հիմայնազիւ կրցաւ խոստովել աղքատներուն մէկ մասին մէյմէկ քիչ ածուր բաշխել տալ քաղաքացիականութեան կողմէն:

Միացեալ ընկերութիւնը այնքան մեծ դրամական տոգոնապին մէջ է, որ իր գոյութիւնը վստահութեամբ կ'երեւի: Պատրիարքարանը

չկրնար ճաղմը ընել, և կ'ըզոտական վարժարանի նախակրթարանը բարձրագոյն ուսումնարանի վերաբացումը տեսնելու համար գեոշատ պարտինք համբերել, որովհետեւ կառավարութիւնը գէշ աշխատակիցներ ունի: Հաստատութեան:

Մեզ բերելով ջարդելէ յետոյ, այսօր ալ ոսկեզօծեալ թունաւոր գիշահատեր կ'լինենք իրական մեր մնացած կենսական ոյժերը փնտցնել: Այս է օրուան քաղաքականութիւնը:

\*\*\*

Կալաց 3 Յուն.

Հակառակ յոռետեսներու գուշակութեան վերջապէս բաղդաւորութիւն ունեցանք գեկա. 30 ի գիշերը ներկայ ըլլալու բացման հանդէսին այն գիշերային վարժարանին, որոյ մասին ձեզ գրած էի նախորդ նամակովս: Այս յաջողութիւնը պարտինք կ'երգենք կանցիւր մը, Տ. Ղազարոս կոնիկեանի, որ գործին արժանի հաստատամտութեամբ ձեռնարկեց վարժարանին հաստատութեան:

Հանդէսին ներկայ եղան ամեն հրաւիրեալ ազգայիններ, տեղացի և հայաստանցի, որոց մէջ մեծ ոգեւորութիւն մը կը տիրէր: Տ. կոնիկեան խօսեցաւ բացման ճառը, բացատրեց ձեռնարկին նշանակութիւնը, որ մասնաւոր մեծ է իր: Նախապարտաւորական միջոց ազգային վարժարանի մը բացման:

Ճառախօսը իր խօսքը վերջացնելէ առաջ իր խորին շնորհակալութիւնը յայտնեց Տ. Ն. Ղազարէ վիշին, որ իր բարոյական և նիւթական աջակցութեամբ նպաստած էր վարժարանի բացուելուն և շինել տուած էր վարժարանին գրասենեակները և ուրիշ պէտքեր:

Ուրիշ ազգայիններ ալ արտասանեցին պարագային խիստ յարմար ճառեր:

Ներկաները իրենց սրտագին շնորհակալութիւնը յայտնելէ յետոյ Տ. կոնիկեանի ուրախ սրտով երգերու մէջ մեկնեցան մեծ բաւականութեան մը ազգեցութեան տակ:

Աղտ-Երկար

Փ. Պօլիս 5 Յուն.

Գաղթականոց նախկին Յանձնաժողովը, որուն ինչ ինչ հանգամանքներ արգելք կ'ըլլային պէտքերուն համապատասխանող կերպով գործելու, հաւաքաբար հրաժարեցաւ և անցեալ կիրակի նոր յանձնաժողով մը կազմուեցաւ բաւական ծանօթ անձերէ, ընդ նախագահութեամբ Տ. Գրիգոր Թաւրիւսեանի: Յանձնաժողովը իրեն աջակից պիտի ունենայ նոյն իսկ գաղթականներուն երիտասարդ մասը, որուն մէջ կը գտնուին բազմաթիւ ուսեալ և զարգացած անձնաւորութիւններ:

Պարտաւոր եմ այս առթիւ յիշատակել թէ այստեղ հանրութեան համակրութիւնն ու յարգանքը զը-

րաւած է գաղթական Տ. Թոքթոն Սիմոն Գուլամեանն որ ամեն օր անձանձիւ կայցելէ կարօտ գաղթականաց և անձնուիրաբար կը գործանէ զանոնք, որոց սրտաբուլիս շնորհակալիքը Թոքթոնը կատարեալ վարձատրութիւն կը համարի իր գոհողութեանց համար: Պատիւ իրեն:

\*\*\*

### ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՈՒ ԴՊՐՈՑԱՍԵՐ ՀԱՅՈՒՆԵԱՅ ԸՆԿ.

#### ՎԱՌՆԱՅԻ

Սկսեալ ի 1 Մարտ 1896, մինչեւ ի 1 Նոյեմբեր 1896.

| ՄՈՒՏՔ                                                | Ֆր. Մն.  |
|------------------------------------------------------|----------|
| Նախորդ հաշուեկէն գանձապահին քով մնացած պարտատու դրամ | 327, 70  |
| Անձի մը քով տոկոսի դրամած դրամը գանձուած             | 462      |
| Տօնախմբութիւններէ ըստացուած դրամ                     | 52, 50   |
| Այլ և այլ նուիրատուութիւններէ                        | 224      |
| Վաճառուած վիճակահանութեան տոմսերէն                   | 396, 20  |
| Բաժնեգրիներէ գանձեալ                                 | 248, 70  |
|                                                      | 1711, 10 |

| ԵԼՔ                         | Ֆր. Մն.  |
|-----------------------------|----------|
| Ընդհանուր ծախս              | 1153, 15 |
| Ձեռագործի »                 | 282, 80  |
| Գանձապահին քով պատրաստ դրամ | 275, 15  |
|                             | 1711, 10 |

Ընկերութեան կանոնագրութեան ծրագրով համաձայն ժողովոյս համարատուութիւնն ու տեղեկագիրն լսելու համար, երկու անգամ անգամուց բացակայութեան պատճառաւ Ընդհ. ժողովը չկարէ նալով գումարել, ժողովս որոշեց իւր վեցամսեայ հաշուեկէնը հրատարակել ի գիտութիւն Ընկերութեան անդամոց:

1897 Յունուար 4 Վառնա

|                 |                   |
|-----------------|-------------------|
| Արեւմտահայեր    | Արեւմտահայեր      |
| Պ. Յ. ԲԱՐՍԱՍԵԱՆ | ՄԱՐԻԱՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ |
| Գանձապետ        | Ա. ՄԱՐԻԱՍԵԱՆ      |

### Մ Ի Թ Ի Ն Կ

1896 Դեկտ. 29 տա վարնա տա քէճէմիս օրնաւ միթիկիկի գարարը

1. Թիւրքիանըն իսլահաթ մէսէլէսինին հալլընա մէմուր պուլընան՝ պէտքիւք տէվլէթլէրին թիւրքիա ելլիլէրինին նազարը տըղգաթընը տալէթ իթմէք քի, օսմանը իմբէրաթօրըղըն իւրիւթիյան վէ զայը իւրիւթիյան թապաւարը, պա խուսուս Մաքէտոնիա վէ Թիւրքիա էհալիսի քէնտի իսթիգալիյէթ ու սէրպէսթիյէթի թամմէի էլտէ իթմէքտէն պաշգա իսլահաթ գապուլ իտէմէք. թիւրք հիւթիւթիինին վատ իթմիշ օլտըղը իսլահաթ հէրնէ կիպի օլտը

իսէ օլտըն, էհալիի տալաթմագ իշուս պիր տէսիսէ օլաճաղը անլալըմըլ օլտըղընտան, էհալի քէնտի սէրպէսթիյէթի սիյասիյէսինի վէ իսթիգալիյէթիին գազանանա տէկին րահաթ տուրմայաճագ տըր:

2. Թիւրքիա տա իսլահաթ մէսէլէսինի գալթիէն հալլ իթմէք վէ թիւրք իմբէրաթօրըղըն՝ զապա իթմիշ օլտըղըն էհալէթլէրտէն բալլէմէք, եանի Պալգան նիմ ճէգիւրէի, էրմէնիսթանը վէ սաիրէի թէրք իթմէք իշուս Թիւրքիայը իճպար իթմէք վէ անը (թիւրքի) եինէ Ասիանըն ապէն միսլիման օլան էհալէթլէրինէ սիւրմէք, վէ օլ վէշիլէն ճէնտալի Թիւրքիաի, Մաքէտոնիաի, Ալպանիաի, էրմէնիսթանը վէ սաիրէի սէրպէստ վէ միսլիպիլ պըրագմագ խուսուսըն սիւֆէրաի միւլարիլէհա տան թալէպ իթմէք:

3. Ինսանիյէթ, էտէպիյէթ ու գալանին նօգթաի նազարընտաքի վէգաթի պուստ տէֆա օլարագ իճրա իթմիշ օլմագ իւրէն, պէտքիւք տէվլէթլէրին Սթանպուլ էլլիլէրինէ մուրաճաթլէ, գաթիէն պէյան իթմէք քի, էկէր շու մաթլուպըմըլ նազարը տըղգաթա ալլընալ վէ եալստ հալլը հաղըրը (սթաթու գուս) թէպուլ օլընմագ իսէ, իսեան իթմէք հուգուղընը մէպտէն գապուլ իթմիշ օլան էհալիմիլ թէգիլգաթ ալթընտա պուլլընան գարտաշարընըն մէնֆաթթը, եանի անլարըն իսթիգալիյէթ ու սէրպէսթիյէթիինին, իլլէրիտէ շու հուգուղըն ինսանիյէի ճէպլէն գազանապիլմէք խուսուսընտա էլէ ալաճաղը թէպուլիլէրտէն տօլայը քէնտիսինի մէսուլատտ իթմէյէճէք տիր:

4. Պու կիպի ֆրոսթարըն զայալ օլընմամաընտա տաիր, Պուկարիա հիւթիւթիինին միստաթիլէսինի թալէպ իթմէք. գիրա պու ֆըրսաթլար թիւրքիանըն թէգիլգաթը ալթընտա պուլլընան միլլէթտաշարըմըղըն սէրպէսթիյէթ հուգուղընը վիգայէ իթմէք իշուս (իգթիլգաի հալ սիլահ գուվլէթի իլէ) Պուկարիայա վէսիլէ ու սէլահիյէթ իպրագ իտէրլէր: Մէսէլէ էլան Թիւրքիանըն բէնէսինտէ պուլլընան գարընտաշարըմըղըն իսլապը խուսուսընտա օլտըղըն հալտէ՝ Պուկարիա հիւթիւթիին էմին օլմալը տըրքի էօյլէ պիր սըրտա էհալի ումուլէն քէնտիսինէ մուսա վէնէթ ու եարտըմտա պուլլընաճագ տըր:

5. Բօտօստա իսքէնէտէ պուլլընան 29 փիլինին վէ էտիրնէ զընտանընտա մահպուս օլան՝ Թապուքօֆ, Գրիազօֆ վէ Գիրա Տիւրքիայի խիլաս օլմալարընը Սուլթանտան շէտիտէն թալէպ իթմէք իշուս, տիւվլի մուսալամանըն ըՍթանպուլ էլլիլէրինէ վէ Պուկարիա հիւթիւթիինէ միւրաճաթ իթմէք:

6. Մէճլիս՝ իշպու գարարըն իմլալամագ վէ թէպուլիլթըն իճրա իթմէք:

մէկէ մէկունիւթ վերմիշտի մի-  
թինկին պիւռօսընը թէշքիլ իտէն  
զաթլարա՝ վէ «Սթրանճա» շիւթէ-  
թի գօթիթէսինէ վէն .Տ րակուէթ ,  
Տ. րալէթ վէ Գ. րանքօթ նամ  
զէվաթա :

**ՅԻՐԱՆՍԸԶԼԱՐ ՎԷ ԷՐՍԷՆԻ  
Մ Է Ս Է Լ Է Ս Ի**

Բարիստէն խաղաղութիւն կեղէն  
8/20 յունվար թարիխի պիւռ մէք-  
թիւ պաթիւթէ մալիւմիթը վէր-  
միշտի :

Իքի կիւն մուգատտէմ (13/25  
յունվար) բաղար էրթէսի ազա-  
մը՝ գատընլարըն միթինկի թէ-  
ճէմիւ իթմիշ վէ տէօրտ մէշնուր  
գատընլար նութգ իրատ էյլէմիշ  
օլաճաղար տըր . պուշար տըր՝  
Մատամ Ելիւկ , Մատամ Զիւտ-  
րի Մէնուս , Մատամաղէ Եօվէն .  
վէ Մատամ Ամէր թարաթընտան՝  
Գամաւ – Քալիպիւնըն գալէմքէր-  
տէսի օլան «Արաքսի Արտասուք»  
վէ «Բողոք առ Եւրոպա» շիւթէր  
Փրանսըլճա թէշքիլ օլընաճաղ  
տըր :

Թունվար 29 տա Մ. Լր Ռուս  
Պօլիէօնըն ըշյաթէթի թաշթընտա  
թէճէմիւ օլընաճաղ իթթիմաթէ՝  
Մ. կաթթօն Տիշան վէ սաթիւ ի-  
րատը նութգ իտէճէքէր տիւր :

Փարվար 2 տէ՝ Գօնթ տը Մէ-  
նօնըն ըշյաթէթի ալթընտա թէ-  
շէքիւ իտէճէք էնճումանտա՝ Մ.  
Ա. վանաթալ պէլիզ պիւր նութգ  
սէօլէյէճէք տիւր :

Էրմէնի մէսէլէսի հազգընտա  
Ֆրանսա վիւքէլաթընը ենիտէն  
թաշթը իթթիմաթէ ալմազ (հար-  
ցապիղուճ ընէլ) իշուն թէրթիւ  
լէր կէօրիւմէքտէ տիւր :

Ֆրանսատա թէշքիւ օլընմըշ օ-  
լան Ֆրանքօ Արմէնիկն շիւթէթի  
թիւրքիւտա էրմէնիլէրին տշվա-  
լինէ տաթի Մէճիլիսի Մէպուսանտա,  
Մէճիլիսի Այանա (ժերակոյտ) վէ  
հիւքիւմէթէ պիւր նօթա վէրմիշ  
տիւր :

Մէքքիւր նօթա՝ սօն ալլարտա  
իճրա օլընան զըրկընլարը նապլ ի-  
տէրէք՝ էրմէնիլէր հազգընտա  
Ֆրանսա էհալիսինն նապարը տըր-  
գաթընը վէ էքքիւրըն ումիւմիլէր  
ճէլալ իթմէք մալսէսինէ մէպի  
թէրթիւ օլընմըշ տըր :

**ՄԻԻԹԷՆԵՎՎԻՑԷ**

Թաշնըզըն Սթանպուլտան ալ-  
տըրը հաւատիսէ կէօրէ՝ էլիլէր  
զալթէթիլէրին արթըրարազ , շիմ-  
տի հաթթիստա Է-ճ տէֆա մէճիւ  
իթմէքտէ իմիլէր . թէրթիւ իթ-  
տիլէրի ճէպիլէլին փետրվարըն  
իւք կիւնլէրինտէ հազըր պուլընա-  
ճաղը զանն օլընմազտա տըր :

Կէօմրիւկտէ մէմուր պուլընան  
Ալմանիւրը Պէրթրամ էֆէնտինն  
մալիլէ նազըրը թալին օլընաճաղը  
Սթանուարտ թաւտիգ իտէրէք ,  
Սուլթանըն պու թալինն Ալընա-  
նիտան իթթիգրազ իտէպիլմէք  
մազսէտինէ մէպի Օլտըրընը ի-  
լալէ իտիյօր :

Հիւքիւմէթէ իանէ օլմազ իւզրէ՝  
էհալիտէն բարա թօլըմազ իշուն  
Մաքէտոնիտա վէ Ալպանիտա  
հիւքիւմիթը մաշէլիլէնն սոյ ու  
զալթէթի սօշա չըգմըշ տէլիւ Ա-

թինատան պա թէլէկրաֆ Սթան-  
տարտա պիւրթիւլէր տիւր

Խըրիսթիյան էհալիսինն սապըր-  
աղլըրէ՝ էլիլէրին միւզէքքէրա-  
թընըն նիհալէթ պուլմաթընը պէք-  
լէմէքտէ վէ հալը հազըրտա օլան  
չու պուրհանըն տէշէթիլի գարը-  
չըզըրգարա միւնճէրր օլաճաղը  
զանն օլընմազտա օլտըրը թաւն  
կաղէթաթըն հալիյօր :

Երման Բարիստէ թապ ունէշը  
օլընան Միգլան նամ կոլէթիսինն  
քիւլիլէթէ Սթանպուլա կիւրմիշ  
օլտըրընըն իտալէրի ալընմաթըն իւ-  
զէրինէ , բէք չօգ թիւրք էվէ-  
րինտէ թէհարիւթ վէ թէվիլի-  
ֆաթ իճրա օլընմըշ օլտըրը Սթան-  
պուլտան պիւրթիւլէրիյօր :

Սուլթանըն սէլիս պաշըր վէհ-  
պի էֆէնտի յունվար 6 տա՝ Պէյօղ-  
լընտա պիւր օթէլէ կիւրիւպ , պիւր  
օտա իսթիճար իտէրէք , Երլար-  
զա մէքթիւպէր կէօնտէրմիշ , վէ  
հէրքիմքի՝ ճէպրէն օտատան իշէ-  
րիւ կիւրմէք իսթէր իտէ , սնը էօլ-  
տիւրէճէկինն իսթիւր իթմիշ օլ-  
մաթը իւզէրինէ , բէք չօգ հալթը-  
լէր կիւրիւպ , քէնտիսինն գանաթը-  
րալ տըշարը չըգարմազա չալըշ-  
մըշար իտէտէ՝ մուվաֆֆազ օլա-  
մամըշար տըր . ֆէրտաթը կիւնիւ  
իքի պէօլիւք մէմուրար նիհալէթ  
անը գանաթըրըրար . Մէսմուլթա  
կէօրէ՝ մէրգուճ վէհպի էֆէնտի  
կէնճ թիւրքիւ թարաֆիլի ի-  
միշ :

Բահիպ Սալվաթօրըն գաթիլի  
Մազհար պէյ Ֆրանսա վէ իթա-  
լիա էլիլէրինն իտաալարը իւ-  
զէրինէ հալէպ զըրպընտա թէվ-  
գիլի օլընմըշ տըր :

Եւ իքի էլիլէրին 14 ալտան  
պէրի չալըշմաթընըն էսէրի օլան  
պու մուվաֆֆազիլէթտէն սօլըրալը  
քէնտիլէրինն ալթըրալմալըրը (°°°):

Միւշիլի Ֆրեմտ բաշանըն Պաղ-  
տատա կէօնտէրիլմէսի հազգըն-  
տա Բուսիա վէ Ֆրանսա սէֆիլի-  
լէրինն միւրաճաթընըն Սուլթան  
միւլալէֆէթ իթմէսիշ տիւր :

Կիւրիս Ժանտարմալարընտա էճ-  
նէպի թապաաթընտան զապիլթէր  
իսթիլիտամ օլընմաթընը Սուլթան  
մուվազգաթէն գապուլ իթմիշ  
իտէտէ՝ Եւնան թապաաթընտան  
քիմնէրին իսթիլիտամ օլընմաթընը  
գաթիլէն ըէտտ իթմիշ տիւր :

Աթան Բաւմէնիկ վէրտիկի մա-  
լիւմաթա կէօրէ՝ Պապը Ալիտէն  
գապուլ օլընաճաղ զապիլթէր ,  
Պալկար , Սըրպ վէ Խըրվաթ է-  
նաթըրըն սէնսուպ էճնէպիլէրտէն  
օլաճաղ իմիշ :

Բօլիթիգա միւթթէհիմէրի ի-  
չուն սուտուր իտէն աֆիլ շահա-  
նէ մուճէպիլնէ՝ Բուսիայա կիլթ-  
միշ օլուպտէ չիմտի թիւրքիւյա  
ալթէթ իթմէք իսթէյէն , թա-  
պաաթ օսմանիլէտէն էրմէնիլէր  
վէ թիւրքէրէն բասարօրթ վէրիլ  
մէսի հազգընտա Պապը Ալի՝ Բու-  
սիտա պուլընան թիւրք գօնաթ-  
լալարըն էմիւրնամէլէր կէօնտէր-  
միշ տիւր :

Սուլթան թարաֆընտան պիւր  
թաղըմ զիզը յմէթ հէտիլէր վէ  
նիշմիւր վէ քէնտի էլ հալթըր իշէ

պիւր մէքթուպ հէյնէթը մախսուսէ  
իլէ հապէշ Գրալը՝ Մէնէլիքէ կէօն-  
տէրմէք իշուն Երլարտա պէօլիւք  
թէշաշ հիւքմ իթթիլի հէրքէսին  
տըրգաթընը ճէլալ իտիյօր :

Լօնարտա Բարլամէնթին քիւ-  
շաթը միւնստէպէթի իլէ Գրալի-  
ցանըն նութգընա ճէվապ հազըրա-  
մազ իշինն , Լօրալար մէճիլիսինտէ  
իճրա օլընան միւլաքքէրէն էնա-  
սընտա՝ Լօրտ Սօլլալէրինն թիւրք-  
քիւն մէսէլէսի հազգընտա պէյան  
իթթիլի էֆքիւրար սօն իլալէմիլ-  
տէ պիւրթիւլիլ իտիւք : Պու իսու-  
սուս հազգընտա վիւքէլաթտան Մ.  
Պալֆուր տաթի մէպուսան մէճիլ-  
սինտէ տէմիշ տիւր . «Սթանպուլ-  
տան ալընան մալիւմիթ , տէվիլթ-  
լէրին միւլթիլէթիլէն իճրա միւն-  
մէլէ իթմէսինն թիւրքիւ էհալի-  
սինէ բէք ֆաթիւլի օլաճաղը իլէ  
պէրապէր , միւնստէհէի ումիւմիլէր  
իլալ իթմէլէհէկինն պէօլիւք իւ-  
միտ վէրմէքտէ տիւր :

Սուլթանըն վէլաթէթի կիւնիւ  
թիւրքէր թարաֆընտան գարը-  
չըզըրգար գուհուրա կէլէճէք տէ-  
յիւ շալէալար կէզմէքտէ օլտըրըն-  
տան իըրիսթիլիսիլար էվիլէրինտէն  
տըշարը չըգմամըշար վէ ապքիւր  
ու զապըլթաճա ֆէվգէլաթտէ իհ-  
թիլալթէնարի թէտապիլէր էլէ ա-  
լընմըշ իտէ տէ , հիշ պիւր վուգուլթ  
զուհուր իթմէմիշ տիւր :

Թիֆլիստէն ալընան իտալէրի-  
լէ կէօրէ՝ Բուսիայա հիւքէթ իթ-  
միշ օլան 40000 էրմէնիլէրէ Մօս-  
կուտան վէ Աստրաքանտան իա-  
նէ Եօլանըմըշ : Բէք չօգ չօնուգ-  
լար ալըրգտան վէ սօնուտան էօլ-  
միւլէր տիւր :

Խալիֆէնն միլլէթ հազգընտա  
օլան վալիֆէրի իւզէրինն պահ-  
իտէն վէ Սուլթանըն ալէհիտէն  
պուլընան պիւր ընսալէնն իւլէմա-  
լար թարաֆընտան Մըսըրտա թապ  
օլընարազ՝ Սթանպուլտա տալըմըշ  
օլտըրը տուլըմըշ տըր :

**ՄԱՔԷՏՈՆԻԱՏԱ**

**ՊՈԻԿԱՍՐ ՎԷ ՍԸՐՊ**

**ԻԹԻԼԱԼԸ**

Գիւմանիօստա (Մաքէտոնիա)  
Պուլկար վէ Սըրպ էնաթըրընա  
մախսուս օլան քիլիսէտէ իքի միլ-  
լէթ պէյիլիտէ պիւր գալիա վուգու-  
պուլուպ , թարաֆէյնտէն 12 քի-  
շի էօլիւ վէ հարէլի տիւշտիւք-  
տէն սօնրա ապքէրէրին միւտալի-  
լիսի իլէ իսթիլալն էօնիւ ալըն-  
մըշ օլտըրընը Աթան Բաւմէն պիւ-  
տիլիյօր :

Աթան Պալգանիքէ Պէլիւրա-  
տան պիւրթիւլիլէրինէ կէօրէ՝ պու  
գալիաթա 30 Պուլկար վէ 4 Սըրպ  
հարէլէնմիլէր վէ 6 Պուլկար տա-  
լի՝ իսթիլալա սէպէպիլէթ վէր-  
մէք ճիւրմի իլէ տէրտէսթ օլըն-  
մըշար տըր :

Սօֆիատան ալթիւթիլի Սթան-  
տարտա պիւրթիւլիլէր տիւր :

Մաքէտոնիա մէրքէլի գօմիլթէ-  
սի քէնտի մաքսէտի գաթիմէսինն  
իլէրի կէթիլթիւմէք իշուն թէշէպ-  
պիւրաթտա պուլընարազ , պէհէրի  
50 ֆրանքլըք 6,000 աւսամ սէնէ-  
տալթը թէրթիւլ իթմէքտէ տիւր .  
պու վէշիլէ հաթը օլաճաղ 300000  
ֆրոնք՝ Պէպիլիս հաթնամէսինն

23 ինճի մատտէսի մուճիպ , թիւր-  
քիւնըն Էվրօթա զըլթաթընապի  
վիլայէթիլէրինն իսթիլալիլէթ (օ-  
թօնօմի) ալապիլմէք իշուն էլէ ա-  
լընաճաղ թէտապիլէրէ թախսիս  
օլընաճաղ տըր :

Պու սէնէտէրէ ֆաիլ վէրիլմէ-  
յէճէք իտէտէ՝ Մաքէտոնիա սէր-  
պէտիլէթ պուլտըրընտա համիլ-  
լէրինն բարալար էօտէնէճէք տիւր :  
Մուսմըն էֆէլիլէթիլի զազանմըշ  
օլան ժէնէրալ Նիքօլաէֆ մէքքիւր  
ազշէլէրին մազսէտի մախսուսընա  
գուլանըրաճաղընը թէտահիւս ի-  
տիյօր :

Պուլկարարըն շու թէշէպպիւսի  
միլլէթտալարըմըլա տալիս իւպ-  
րէթէ շալան տըր :

**ՊՈԻ ԿԻԻՆՔԻ**

**ԹԷԼԷԿՐԱՖԻԱՆՏԱՆ**

(Աթան Պալգանիք)

Բարիս 14 յունվար

Չարըն էմիլ իւզրէ Մ. Մուրա-  
վիէթ (բուս խարիճիլէ նապըրը)  
Ֆօրէնհալտան Բարիս կիտէրէք  
ճիւմհուրիլէթ ըշյաթի իլէ կէօրիւ-  
շէճէք վէ նազըրըրլէ միւլէքքէ-  
րէ իտէճէք տիւր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-  
տուպտէ կէրի կէօնտէրմէյէն գաթ-  
լարա գաթիլէն ապօնէ նազարը իլէ  
պազըրաճաղ տըր :

Պու սէնէնն պուլտան էվիլէթի  
իքի նուսիլէրինտէ իլան իթթիլի-  
միլ իւզրէ՝ կազնիթալըն իշպու  
իւլիւնճի նուսիլէսինն գապուլ ի-<